„Jukka Salminen"
Käjeettä Etelä-Amerikasta

JUKKA SALMINEN

Kirjeitä Etelä-Amerikasta

BOD – BOOKS ON DEMAND, HELSINKI, SUOMI

Tätä matkatarinaa elävöittäviä valokuvia löytyy nettisivuiltani osoitteesta jukkasalminen.com.

Samasta paikasta voi ostaa tätä kirjaa ja ensimmäistä julkaistua teostani *Polkupyörällä maailman ympäri* (SKS 2013).

Kirjaa on kirjoitettu Suomen tietokirjailijoiden myöntämän apurahan tuella.

Kiitos kaikelle ja kaikille.
Jukka Salminen

jukka.z.salminen@gmail.com
040-5012929

© Jukka Salminen 2021
ISBN 978-952-802-625-9
Valmistaja BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa
Kustantaja: BoD - Books on Demand, Helsinki, Suomi

Kirjeet

Alkusanat 7
Uusi matka alkamassa 9
Kuin maan alla lepäävä geysir 13
Mukamas fiksuja valintoja tehnyt 21
Suuren vuoren murtamaksi 33
Korkokenkien kopina pysäytti matkamiehen 45
Muorin ja vaarin sydäntä lämmittävä kattaus 65
Hulivilipoikien huulenheittoa 73
Yksi yksinäisyyden kyynel 83
Tyttöseuraa tien päällä ja hirviöitä 91
Maisemien hiljaiseksi vetävä jylhyys 111
Lämpimän ystävyyden lempeät tahdit 121
Andien kätketty helmi 143
Amazonin mielitty henkäys 155
Maailman katolta kuilun reunalle 163
Estebanin suureksi ystäväksi 183
Suurimmat suunnitelmat aavikon tomuksi 215
Viisitoistaminuuttisemme naisten huomiossa ja huolia vuoristossa 227
Kehittynyt maailma laajensi pupillimme 253
Siellä missä molemmat olivat kuin kotonaan 275

Alkusanat

Elämän kirkkain viisaus ja loputtoman syvä kauneus on kirjailtu hetkeen: se on siinä, mikä on ja mitä tapahtuu. Tämä kirja on omakohtainen taiteellinen kuvaus nuorenmiehen elämästä puolentoista vuoden ajalta Etelä-Amerikassa. Kirjoitin nämä kertomukset tuoreeltaan matkatessani Etelä-Amerikassa. Pidin pyöräilyjaksojen päätteeksi tarpeen mukaan eri mittaisia lepojaksoja. Niiden päivien aikana kirjoittelin tien päällä heränneitä ajatuksia blogiini. Olen pitänyt tässä kirjassa nuo spontaanisti matkan aikana mieleeni nousseet ajatukset mahdollisimman autenttisina kuvaamaan sen hetkisiä tunnelmia niin hyvin kuin taidan. Rajallisuudessaan kertomus on kuitenkin tietyllä tapaa avuton – vain häivähdys kokemusrikkaan matkan annista.

BOGOTASSA 6. ELOKUUTA 2013

Uusi matka alkamassa

Ajatus Etelä-Amerikan läpi kulkevasta pyörämatkasta tarvitsi ensimmäisenä ennen kaikkea aikaa. Jotta matkan idea sai tarpeeksi tilaa kypsyä ja kasvaa, minun piti unohtaa muut matkaamiseen liittyvät ajatukset ja kaikenlaiset pienimmätkin suunnitelmieni häivähdykset. Olin lopettanut kuuden vuoden mittaisen ”Polkupyörällä maailman ympäri” -projektini vuonna 2011. Maailmanympärysmatkan jälkeisinä kuukausina mieleni kuitenkin jatkoi vaellustaan ja suunnittelin uusia matkoja. Ajattelin muun muassa kävelevänä halki koko Himalajan ja Keski-Aasian vuoriston. Oli kuitenkin hyvä, että nämä ideat hiljalleen unohtuivat, sillä minun oli aika pitää taukoa kulkemisesta ja matkaamisesta.

Puolitoista vuotta ensimmäisen pitkän matkani päättymisen jälkeen, eräänä arkisena kesäpäivänä vuonna 2013, alkoi tuohon unohduksen puhtauteen hiljalleen piirtyä ajatus

pyörämatkasta Etelä-Amerikassa. Se oli ainoa maanosa, jota en ollut kolunnut läpi edellisellä matkallani. Olin kovin iloinen, että ajatus pyörämatkasta oli tauon jälkeen palannut mieleeni. Aika tuntui nyt kypsältä. Lisäksi minulla oli yhä tallella sama vahva tahto tehdä matkaa omaa lihasvoimaani käyttäen ja kehoani kuunnellen, rauhalliseen tahtiin kulkien. Aloin heti tutkia Etelä-Amerikan karttoja. Löysin monia mieltä kutkuttavia pieniä teitä Andien vuoristosta. Palapelin palaset mielessäni alkoivat löytää toisiaan. Reitteihin, varusteisiin, vuodenaikoihin ja pyöräilyharjoitteluun liittyvät seikat täyttivät tajuntani virran. Keskellä seuraavaa yötä tämä ajatusvirta päässäni vaimeni ja pysähtyi. Lopulta tunsin hiljaisuuden pinnalla, että matkani Etelä-Amerikassa oli jo tavallaan alkanut. Koin tarvitsevani matkavalmisteluihin aikaa kolme viikkoa.

Haluni lähteä matkaan oli niin vahva, etten voinut muutakaan. Aamupalan jälkeen aloitin varsinaiset matkavalmistelut. Ensitöikseni varasin lennon Kolumbiaan kolmen viikon päähän. Tililleni jäi rahaa ainoastaan muutama sata euroa. Se ei kuitenkaan haitannut, sillä edellisen valvotun yön aikana olin ymmärtänyt, ettei raha voisi olla rajoittava tekijä tälläkään matkalla.

Minulla oli nimittäin vankka tunne siitä, etten tarvitsisi paljoakaan säästössä olevaa rahaa tehdäkseni jotakin. Ajattelin, että jos tekisin sitä mitä palavasti tahdon, auttaisi maailmankaikkeus matkaani tavalla tai toisella myös rahan muodossa. Otin hetimmiten yhteyttä edellisen matkani yhteistyökumppaneihin ja lehtiin, joihin olin kirjoittanut matkatarinoita. Kaikki tahot, joihin sain yhteyden, lähtivät ilomielin tukemaan matkaani. Iltapäivään mennessä olin saanut kasaan pienen budjetin kulukorvauksista

ja mahdollisuuden kirjoittaa eri lehtiin. Ajattelin jo pelkästään näiden asioiden riittävän kustantamaan tämän telttailevan kulkurin välittömät tarpeet. Kenties saisin myytyä nettikaupassani jonkin verran pian julkaistavaa kirjaanikin (*Polkupyörällä maailman ympäri*, SKS 2013), ajattelin.

Matkasuunnitelmat jätin täysin avoimeksi. Suunnittelin ainoastaan, että Etelä-Amerikan retkeni alkaisi Kolumbiasta ja päättyisi mantereen eteläisimpään kaupunkiin Ushuaiaan. Reitilläni tulisin siten kokemaan hetkiä Kolumbiassa, Ecuadorissa, Perussa, Boliviassa, Argentiinassa ja Chilessä. Arvioin matkan olevan kokonaisuudessaan noin 15 000 kilometrin mittainen. Tämän suurempia suunnitelmia minulla ei ollut. En halunnut sotkea matkaa sen suuremmilla odotuksilla, unelmilla tai tavoitteilla. Tällä tavoin edessä oleva ihmeellinen mysteeri avautuisi minulle matkan edetessä puhtaimmillaan.

SOGAMOSOSSA 21. SYYSKUUTA 2013

Kuin maan alla lepäävä geysir

Helsinki-Vantaa - Bogota - Zipaquira - Villa de Leyva

Matkani alkoi Naantalista. Isä oli tarjoutunut antamaan minulle kyydin, ja parin tunnin kuluttua lähdöstä pysäytimme auton Helsinki-Vantaan lähtöterminaalin eteen. En astunut autosta heti ulos. Olimme hetken aikaa aivan hiljaa ja sitten sanoin: ”Hommat on hoidettu, jatkan nyt matkaa.”

Autosta nousemisen jälkeen hiljaisuus seurasi minua terminaalin kynnykselle saakka. Sen ylitettyäni oloni ja tunnelma muuttui. Tunsin edessä olevan matkan suuruuden ja pitkän keston koko olemuksessani. Olin jopa hieman surumielinen siitä, että tuttu ympäristö jäisi pian taakseni. Kuitenkin hyvin pian naurahdin ajatuksilleni: eihän matkallani oikeastaan edes ole alkua. Kaikki on lopulta vain hetken kokemista, tapahtumien todistamista, ja lähtö on yksi niistä. Lähtöaula oli täynnä ihmisiä. En ollut koskaan aiemmin nähnyt

yhtä pitkiä jonoja samassa tilassa. Ohitseni vipelsi suuri joukko lyhyitä ja kiireisen oloisia kiinalaisia turisteja, jotka käyttivät taidokkaasti kyynärpäitään päästäkseen jonon kärkeen. Itse en puolestani päässyt edes jonon perälle asti, sillä en mahtunut kulkemaan ruuhkassa leveän pyörälaatikkoni kanssa. Jäin paikoilleni odottamaan, että jono hiljalleen kulkisi ohitseni ja sen loppupää saapuisi kohdalleni. En kuitenkaan joutunut odottamaan pitkään. Pian virkailijanainen tuli kysymään, oliko pahvilaatikossani kenties polkupyörä. Vastaukseni jälkeen hän ohjasi minut suoraan tyhjälle Business-luokan tiskille, enkä siten joutunut taistelemaan jonopaikasta kiinalaisten kanssa. Pitkä lentomatka teki vuorokauden mittaisen pysähdyksen Madridissa ja sain siten ensimakua matkamiehen aistit uusille asioille avaavasta elämästä! Saavuin lähes kahden vuorokauden mittaisen matkan päätteeksi turvallisesti perille Bogotan lentokentälle.

Elämä Bogotassa alkoi tavattoman rauhallisesti. Polkupyörän kasaamista, varusteiden järjestämistä ja ruokakaupassa käyntejä lukuun ottamatta en tehnyt ensimmäisinä päivinä juuri mitään. Pelkästään kadunkulmissa seisoskelu ja ympäristön tarkkailu tarjosivat minulle niin paljon ihmeteltävää, etten muuta kaivannut!

Bogotassa kokemani rauhallisuus oli täysi ääripää koti-Suomen matkavalmisteluille ja kiireelle. Menneet viikot kotona olivat olleet minulle työntäyteisiä, kuten pitkää matkaa edeltävät viikot tapaavat olla. Niin yksinkertaiseen asiaan kuin pyörällä matkaamiseen liittyy nimittäin monia valmisteltavia asioita. Olin hankkinut tietoa tarvitsemistani varusteista ja miettinyt tarkasti, mitkä niistä olisivat mahdollisimman sopivat kaikkiin edessä oleviin olosuhteisiin. Lisäksi uusi pyörä oli pitänyt säätää omaan käteen sopivaksi ja

nettisivut huoltaa käyttökuntoon. Kaikki oli pitänyt järjestää lisäksi siten, etten jätä taakseni hoitamattomia asioita.

Bogotassa huomasin, että matkavalmisteluiden aiheuttama hektisyyden tunne oli todella jäänyt taakse. Elämä sisälläni tuntui pysähtyneen. Ajatukseni virta oli vaimea kuin seisova joki kuivan kauden lopulla ja tahdoin vain kuunnella ja katsella ympäröivää elämää. Olin tässä omassa syvässä seisahtuneisuudessani ujo puhumaan ventovieraille ihmisille, mutta sisimmässäni kuitenkin aavistin, että tilanne tulisi pian muuttumaan.

Siinä hiljaisuuden vierellä tunsin jäsenissäni kiehumaisillaan olevaa energiaa, samankaltaista kuin maan alla lepäävissä geysireissä on. Kohta pyöräilisin taas innokkaana vehreiden laaksojen halki kohti vuorten korkeita, kylmiä solia.

Päivät kuluivat, ja olin levännyt riittävästi tarkkailijan roolissani ja sen tuomassa raikastavassa tyhjyydessä. Aloin varovasti nostaa päätäni hiljaisuudesta ja ihmetyksekseni rupesin jäämään suustani kiinni kaikenlaisten ihmisten seuraan. Tapasin uusia ystäviä kuin tehtailija peltipurkkeja liukuhihnalla. Tunsin jo intoa lähteä kameran kanssa ulos kävelylle. Olin ollut niin kertakaikkisen hissukseen kuluneen viikon ajan, että tuntui kuin en olisi koskaan tehnyt yhtään mitään. Kaikki kokemani vaikutti uudelta. Kaupungille kamera taskussa lähteminen jännitti minua ja vaati melkoisen epämukavuuskynnyksen ylittämisen.

Hostellilta lähdön jälkeen olin kävellyt vasta puolisen tuntia mutta tavannut jo kaksi erilaista ihmiskohtaloa: ensin entisen merimiehen ja sitten runoilijan. Tämä entinen merimies oli nykyään kerjäläinen. Hän puhui englantia sujuvasti ja oli käynyt Suomessakin. Jutustelumme hiljennyttyä hän alkoi valittaa nälkäänsä ja

pyysi rahaa. Tiesin, että minulla oli taskussani kaksi seteliä: yksi arvoltaan iso ja toinen arvoltaan pieni seteli. En oikein tiennyt, kuinka paljon rahaa haluaisin ojentaa miehelle, joten päätin, että vetäisin taskustani sokkona yhden setelin. Se edustaisikoon sitä arvoa, joka olisi oikea summa uuden tuttavuuteni vastaanotettavaksi. Sormeni vetivät taskunpohjalta suuremman setelin. Sen vastaanottaminen nosti miehen suun maireaan hymyyn.

Jatkoin matkaa Bolivar-aukiolle, jota reunustavat Kolumbian hallituksen rakennukset ja valtava kirkko. Aukiolla tapasin kirjoituksiaan kauppaavan runoilijan. Hän olisi tosin mieluummin halunnut olla sarjakuvapiirtäjä. Runoilija oli kuulemma tyytynyt osa-aikaisesti tähän mielestään huonompaan vaihtoehtoon, kun piirtäminen ei ollut tuottanut toivottua toimeentuloa.

Jatkoin matkaani runoilijan luota. Seuraavaksi huomasin kahden ihastuttavan oloisen tytön istuvan sylikkäin, toisiaan lämmittäen, suuren kirkon rappusilla. Eräs kaupustelija oli heidän kimpussaan, joten jäin odottamaan tilanteen rauhoittumista. Pian pyysin tytöiltä lupaa valokuvata heitä vasten valtavan kirkon majesteettista taustaa. He suostuivat siihen mielellään ja silminnähden iloitsivat mallin töistään.

Nyt tuntui, että kaikki ihmiset avasivat suunsa minulle. Myös kuvaamani tytöt, Paola ja Katheryn, esittivät minulle kysymyksiä, ja sanoja alkoi tipahdella suustani vuolaasti. Pystyimme kommunikoimaan siitä huolimatta, että minä puhuin espanjaa hyvin heikosti ja he puolestaan englantia hyvin heikosti. Vaikka puhuimme tällä tavoin yksinkertaisista asioista yksioikoisin sanoin, juttelussamme läsnä ollut ilo oli ilmeisesti molemminpuolista, sillä he kutsuivat minut mukaansa läheiseen kahvilaan.

KIRJEITÄ ETELÄ-AMERIKASTA ON TAITEELLINEN KUVAUS KÄSITTÄMÄTTÖMÄN KAUNIISTA POLKUPYÖRÄMATKASTA ANDIEN VUORISTOSSA JA BRASILIAN HIEKKARANNOILLA.

KANSITAIDE
NIKO LEHTOLA / UNI
WWW.UNI-VERSUMI.COM

9 789528 026259
ISBN 9789528026259